

nendis, modo scilicet parochia non patiatur detrimentum, nec disciplina diœcesis obstet.

Præterea necesse est ut causa cognita sit ab Episcopo atque probata, etiamsi parochus non debeat abesse ultra bimestre, nisi tamen per aliquot tantum dies citra hebdomadam. Ita sæpe declaravit sacra Congregatio, simulque respondit illicitum esse parocho deserere, etiam ad breve tempus, suam parochiam, quantumvis existimet se sufficientem habere rationem, si Episcopus non arbitretur sufficientem, petitamque licentiam denegaverit. Concilium Tridentinum statuit ut licentia scriptis detur, quod non ubique striete observatur: id tamen esset valde expediens, præsertim si ad longius tempus protrahi debeat absentia parochi.

Statuta diœceseon servanda sunt quoad tempus concessum; nec nimia severitatis argui debet statutum quo vetatur parochis ne ultra triduum deserant suam residentiam sine licentia. Sic pluribus in diœcesisibus fuit determinatum.

Tandem, sive diuturnum, sive breve tempus absit, parochus providere debet ne ullum detrimentum spirituale patientur fidèles; nec desit qui confessiones audire, qui ægrotis sacramenta administrare curet; quod præstabat conveniendo cum parocho viciniori de custodia gregis sui, vel obtinendo ab Episcopo vicarium qui ad tempus curam parochiæ gerat.

ARTICULUS V. — DE COADJUTORIBUS PAROCHORUM, ET VICARIIS PAROCHIALIBUS.

254.—I^o Quid sint coadjutores parochorum, et quæ illorum jura?

I. Coadjutor parochi est presbyter auctoritate superioris constitutus, causa adjuvandi parochum in regimine ecclesiæ parochialis: in eo a vicariis differt quod ex jure communi vicarii eligi ac nominari possint ab ipso titulari cuius vices gerunt, dum

coadjutor non aliter quam auctoritate superioris, nempe Episcopi alteriusve prelati competentis, nominatur et constituitur, quando titularis versatur in absoluta vel morali impossibilitate suum officium exequendi, ob perpetuam infirmitatem, seu impenitiam. (Conc. Trid., sess. xxi, cap. vi.)

Coadjutoria duplex distinguitur: alia temporalis et revocabilis, alia perpetua cum jure succedendi in munere parochiali, mortuo coadjuto. Coadjutor temporalis in nostris partibus a vicario non distinguitur; quandoquidem, ex infra dicendis, jus atrumque nominandi æque ad Episcopum, in nostris provinciis, pertinet. Coadjutorem perpetuum solus Papa instituere potest, quia talis institutio contraria est menti canonum, et præsertim decreto concilii Tridentini, quod in sess. xxv, cap. vii, statuit: « In coadjutoriis cum futura successione idem posthaec observetur, ut nemini in quibuscumque beneficiis ecclesiasticis permittantur. » Nullus autem, præter S. Pontificem, potest regulariter derogare juri communi.

II. Coadjutor non habet, vi suæ deputationis, jus se immiscendi in administrationem spiritualem seu temporalem ecclesiæ, ipso parocho contradicente, nisi constitutus fuerit ob demeritam, aliamve causam quæ titularem omnino inhabilem reddit. Residere debet intra limites parochiæ, missas ibi celebrare, fidelium confessiones ad se venientium audire, et quoad ea cuncta quæ administrationis sunt, præsto esse ad inserviendum coadjuto, ad ipsius nutum. Quod vero si parocho prorsus inhabili datus sit in coadjutorem, omnia quæ pastoralis officii sunt exsequestur.

Coadjutor perpetuus jus habet ad titulum, adeo ut eveniente morte coadjuti, illi opus non sit nova collatione. Superior ipse fecit collationem ex nunc pro tunc, ut aiunt, concedendo litteras coadjutoriae (nº 215).

255.—II° Quid sint vicarii parochiales; ad quem pertinet illorum nominatio et institutio; quænam illorum jura?

I. Vicarii parochiales sunt, qui parochum repräsentant, illiusque vices gerunt, in munere pastorali. Distinguuntur in duplēm classem, nimirum : in vicarios *perpetuos* et vicarios *temporales*.

Vicarius *perpetuus* ille dicitur qui canonice est institutus ad deserviendum loco principalis rectoris in officio parochiali quod collegiatæ, vel alteri ecclesiæ, seu monasterio, perpetuo unitum est. Concilium Tridentinum voluit beneficia ecclesiastica curata quæ cathedralibus, aliisve collegiis annexa reperiuntur, ab Episcopis locorum visitari, « qui sollicite procurent ut per idoneos » vicarios etiam *perpetuos*, nisi ipsis Ordinariis pro bono ecclesiæ *siarum regimine aliter expedire videbitur...* animarum cura « laudabiliter exerceatur. » (Sess. vii, cap. vii.) Non prohibetur quidem quominus animarum cura in illis beneficiis exerceatur per vicarium amovibilem, dummodo designetur persona certa cui id munus particulariter incumbit; sed Episcopus jus habet constituendi, vicarium *perpetuum*, salvis privilegiis monasteriorum, et conditionibus in pacto primæ fundationis admissis, seu concessionibus quæ statuissent non aliter constituendum fore vicarium quam ad nutum amovibilem¹.

Vicarius *temporalis* seu *amovibilis* ille est qui auctoritate legitima instituitur ad juvandum parochum in suo munere, illiusque vices tenet ad tempus, seu ad voluntatem constituentis.

256. — II. Vicarii *perpetui* institutio pertinet ad Episcopum seu ad Ordinarium loci, quamvis regulariter ea fieri debeat ad præsentationem rectoris principalis, sive illorum quorum dignitati ecclesia parochialis est perpetuo annexa. (Reiffenstuel, in tit. DE OFFICIO VICARI, lib. I, n° 26.) Excipe institutionem vicarii in ecclesiis monasteriorum quibus cura animarum incumbit: superiores horum monasteriorum provident regimini ecclesiæ per nominationem vicarii, prævio tamen examine et approbatione ab Ordinario loci.

¹ Ferraris, v^o *Vicarius parochialis*, n° 8-14.

Jure communi nominatio *vicariorum temporalium* pertinet ad parochum, nisi locorum consuetudo vel statuta illam Episcopo reseruent. « Quanquam, ait Fagnan, auctoritas instituendi » vicarios *perpetuos* in beneficio sit penes Episcopum, curati « tamen et vicarii perpetui utique vicarios temporales, absque licentia Episcopi, sibi assumere possunt... dummodo tamen statutum synodale vel provinciale non impedit: hodie tamen approbari debent ab Ordinario. » (In cap. *Consultationibus*, n° 15, DE CLERICO AEGROTANTE, lib. III Decret.) Probat. 1º ex concilio Tridentino, quod licet nihil hac de re constitut, nullumque jus parochis tribuat, supponit tamen ad illos pertinere jus eligendi vicarium, siquidem in cap. iv sessionis xxi dicit: « Episcopi, etiam tanquam S. Sedis delegati, in omnibus ecclesiis parochialibus, ubi populus ita numerosus sit, ut unus rector non possit sufficere ecclesiasticis sacramentis administrandis et cultui divino peragendo, cogant rectores vel alias ad quos pertinet, sibi tot sacerdotes ad hoc munus adjungere, quot sufficient ad sacramenta exhibenda et cultum divinum celebrandum. » Si jure communi pertineret ad Episcopum nominare et constituere vicarios, concilium non admonuisset Episcopos ut curatos cogant sibi assumere tot sacerdotes in vicarios quot necessarii sunt; nisi tamen dicatur concilium voluisse præcavere varias difficultates quas parochi in pluribus provinciis forte opprimit, alii sub obtenu privilegiorum vel juris quæsiti, alii insufficientiam fructuum tituli parochialis allegando. 2º Ex principio generaliter admisso, illius esse auxiliares sibi adjungere in officio, qui habet jurisdictionem ordinariam, nisi jus obstiterit: quamobrem cum parochi potiantur jurisdictione ordinaria, et jus canonicum solummodo requirat ut presbyteri approbationem obtinuerint ab Episcopo ad conferendum sacramentum Pœnitentiæ et prædicandum verbum Dei, sequitur parochos posse eligere suos vicarios, sub ea conditione ut approbentur ab Episcopo. 3º Ex doctrina communissima canonistarum, quorum etiam plures concludunt parochum jus habere revocandi pro

suo nutu vicarios, quod non ita concedunt Episcopo; quia chimerica foret, inquiunt, potestas parochi ad nominandum vicarios, si Episcopus valeret illos removere, absque causa iuridica, quos parochus elegerit. (Pirhing, in tit. DE OFFICIO VICARI, n° 21¹.)

Alia disciplina in nostris regionibus obtinuit, quæ gravi causa, a diuturno tempore, inducta fuit atque constabilita. Enimvero:

1º Episcopo demandatur divina ordinatione officium providendi per omnem dioecesim necessitatibus cultus publici et curæ animarum; « ipse est enim ejus fidei populus creditus est, et pro « eorum animabus ab ipso ratio repetitur, » ut dicitur in canonе 38 Apostolorum. Porro rationi omnino congruit ut Prælatus cui potissimum committitur cura animarum, de clericis suæ dioecesis disponat, eos deputando in auxiliares parochorum, prout in Domino opportunum existimaverit. Eam ob causam concilium Romanum habitum an. 853, querebatur de Abbatibus et aliis rectoribus locorum piorum, qui in locis jurisdictioni Episcoporum subditis, instituere aggrediebantur presbyteros « ad sacras missas, aut aliquid sacerdotalis officii agendum; » ac simul injunxit « ut nullus in Ecclesiis præsumat presbyteros constituere, nisi qui et sacerdotalem gradum dare licite potest, et canonice de neglectis presbyteros increpare. Sed ab his venerabiliter sacerdotes ad divini ministerii officium expectentur Episcopis quibus singulariter et dioeceses pertinent « et qui canonice debent ipsas ecclesias providere, ordinareque provisas². » Tametsi concilium non statuerit de vicariis parochorum proprie dictis, regulas nihilominus et principia invocat quæ ad illorum officium applicanda sunt.

2º Äquum est præterea ut ille presbyteros ad officium vicariorum deputet, qui melius novit statum personalem cleri,

¹ Ita plures canonistæ e Gallia ea præsentim ætate qua enitebantur ex tollere jura parochorum. Cf. Lacombe, *Recueil de jurisprudence canonique*, t. I. — Gohard, *Traité des bénéfices*, t. I, pag. 747 et seq.

² Labbe, *Coll. concil.*, t. VIII, col. 119.

singulorum presbyterorum conditionem atque idoneitatem, uniuscujusque parochiæ necessitates: atqui nemo est qui hæc cuncta melius cognoscet et providere valeat quam Episcopus. Invigilavit educationi clericorum in seminariis; in omnes partes dioecesis assidua cura et frequenti visitatione intendit; statum diversarum parochiarum prospexit. Si parochi jure diligendi suos vicarios uterentur, presbyteri non distribuerentur ex æquo per diversas partes diœcessis, et sunt plures parochiæ quibus non foret convenienter provisum... « Il est donc du bon ordre, « concludit collator Andegavensis, agens de variis provinciis « Galliarum, et c'est aussi celui qu'on suit partout, que la disposition des vicaires soit remise au choix des Evêques. »

3º Quoniam tempore constabilita fuerit in Galliis hæc disciplina, dictu difficile est. Ubique moraliter servatam sæculo elapsu certum est: ab antiquo autem in multis provinciis Galliarum prævaluuisse indubium videtur ex pluribus statutis, quorum ea solum quæ ad dioecesim Parisiensem referuntur, brevitatis causa, citabimus. Odo de Soliaco edidit versus annum 1207 statuta dioecesana in quibus hæc legimus: « Præcipitur presbyteris ne « recipient capellanos sine conscientia Episcopi, vel Decani, vel « officialis Episcopi. » Quis vero sit verus sensus hujus articuli, qualis ea de re viguerit disciplina decursu temporum, explicatus declarat Henricus de Gondy, suis statutis anni 1620: « Cum « vicarii delecti ut parœciis in curialibus officiis subsidio sint, « personas publicas sustineant, et indubitata eorum quæ auctoritate consignata peragunt fides esse debeat, antiquum « mandatum confirmamus; sancimusque ne quis in hac diœcesi nostra in posterum vicarii aut personam suscipiat, aut « partes agat, quin vicarii munera litteras rite subsignatas atque authenticas a nobis obtainuerit. » Hinc est quod concilia provincialia, nostris temporibus celebrata eamdem disciplinam referant ut firmum institutum, de quo nec dubium movetur. « Quamvis vicarii sint approbati et missi ab Episcopo, atque « ad solum ejus nutum revocabiles, aiunt Patres concilii

« Rhedonensis, pro provincia Turonensi, vice tamen parochi
« et sub ejus directione sacro ministerio inservire debent. » Ita
conc. Remense, Auscitatum, Albienne, etc...¹

257*. — Vicarius perpetuus eamdem potestatem habet ac
verus parochus, in iis quæ attinent ad dispensationem sacramen-
torum et regimen parochiæ; unde dicitur habere *curam actual-
em* animarum, dum rector principalis retinet solummodo curam
in habitu ut aiunt. Quoad vero ipsum beneficium, seu bonum
temporale, officio annexum; jura vicarii determinantur ex sta-
tutis peculiaribus, vel conditionibus appositis. Satis consuetum
olim erat ut pars certa fructuum adscriberetur vicario, et reliquum
beneficii Parocho *titulari* servaretur.

Ex eo quod vicarius constituitur ut perpetuo fungatur vice prin-
cipalis rectoris, duo sequuntur: 1º quod rector ille principalis non
possit exercere curam fori poenitentialis, neque alia sacramenta
administrare, aliamve partem regiminis habere, invito vicario;
2º quod mortuo principali rectore non exspiret officium vicarii².

Vicarius igitur temporalis, juxta disciplinam in nostris regio-
nibus vigentem, delegatur ab Episcopo, cum jurisdictione compe-
tentia ad audiendum confessiones fidelium, et missæ sacrificium
celebrandum. Quoad cæteras functiones, nisi Episcopus aliter
statuerit, arbitrio parochi dimittitur ut eas vel sibi reservet, vel
vicario committat, vel, si plures sint vicarii, per partes distri-
buat, prout magis opportunum judicaverit; non enim dantur
vicarii nisi ut parochum adjuvent; quamobrem sunt sub illius
regimine, nec alia sibi assumere debent quam quæ parochus
commiserit. Igitur non solum illiciti, sed quinimo et invalidi
reputandi essent, pro subjecta materia, actus ministeriales quos
vicarius usurparet contra voluntatem parochi; v. g. si absque
ulla delegatione celebret matrimonia, vel confraternitatem eri-

¹ Cf. Corgne, *Défense du droit des Évêques*, tom. II, quest. xxxii. —
Conférences d'Angers sur les États, v^e Conf., v^e quest.

² Cf. Barbosa de *Officio Parochi*, cum animad. et additamentis Giraldi,
part. I, cap. I, n° 55 et seq. Ed. Romæ, an. 1831.

gere præsumat, aut alia id genus prætendat. Necesse est ad va-
lorem horum actuum, ut sacerdos qui non est pastor ordinarius
habuerit delegationem; porro in allegatis casibus nulla vicario
competit delegata potestas: nec titulo *vicariatus*, quem jus ca-
nonicum non instituit pro Ecclesiis parochialibus; nec titulo
delegationis datae ab Episcopo, qui nihil aliud communiter inten-
dit in deputatione vicariorum quam approbare sacerdotes, ut
functions obeant sub ductu parochi; nec tandem titulo delega-
tionis a parocco, ex hypothesis.

Dixi: *nisi aliter Episcopus statuerit*, quoniam gravi requi-
rente causa, ut puta ad supplendum negligentiam seu imperitiam
parochi, Episcopus potest delegare vicarium qui parocco etiam
invito, ministerium obeat, prædicet, pueros ad communionem
disponat, sacramenta dispensem.

Magna proinde prudentia utendum vicariis ne suæ delegatio-
nis limites prætergrediantur. Ut in particulari determinetur quid
possint, et a quo oporteat eos abstinere, attendant ad proxim
communem diocesis, et ad modum consuetum agendi sui
parochi. Si parochus generatim consentiat ut cuncta mi-
nisterii occurrentia peragant quæ sibi specialiter non reser-
vaverit, nulla aderit difficultas; si vero functiones singulo-
rum vicariorum determinaverit, caveant ne se in aliena negotia
indebite ingerant. — Cæterum, etiamsi parochus omnia gene-
ratim suis vicariis commiserit, e memoria excidere non debet
regula juris canonici: *in generali concessione ea non veniunt
quæ verisimiliter in specie superior non concessurus fuisse*.
Itaque, vicarius negotia graviora, si quæ occurrant, ad parochum
deferat; non sibi assumat delegare ad functiones publicas sacer-
dotem extraneum, præsente parocho; si autem absens sit paro-
chus, nec præsumatur invitus, nihil obstat quominus vicarius
aliquem deleget ad causas particulares.

Ex eodem principio concludere licet an Vicarius possit exer-
cere suam jurisdictionem extra parochiam, an valeat delegare
alteri sacerdoti officium assistendi matrimonio parochiani extra

suam parochiam. Attendum est potissimum voluntati legitime præsumptæ, seu Episcopi, seu Parochi, a qua totum pendet in hac materia. Posito enim quod, secluso sacramento Pénitentiae, jurisdictio delegata fori voluntarii exerceri posset extra territorium concedentis, expendere necesse est an superior voluerit an non, id concedere vicario, quod ex circumstantiis cognoscitur. Si dubium seruum supersit, abstinendum est.

258. — III° *Utrum Episcopus statuere valeat ut vicarii et parochus eamdem domum inhabitent?*

Ratio dubii est quod jure communis clerci sacerdotes non tenentur ducere vitam communem; et re ipsa, eo sub respectu, clerci plena libertate fruuntur in plerisque regionibus ordinandi suam habitationem prout sibi opportunum visum fuerit, dummodo arceantur personæ suspectæ ratione aetatis vel morum. Hoc tamen non obstante, dicendum est Episcopos posse indicere Presbyteris qui eidem simul parochiæ inserviunt, ut eamdem domum inhabitent, quando ratione habita circumstantiarum, id judicatur graviter expedire bono communis. Probatur auctoritate et ratione.

1° *Auctoritate.* Sæculo XI° duo concilia Romæ habita sunt, unum sub Nicolao II, an. 1059, et alterum sub Alexandro II, an. 1063, in quibus, præceptum est ut Subdiaconi, Diaconi, et Presbyteri juxta Ecclesiæ pro quibus ordinati sunt, sicut oportet regulos clericos, simul dormiant et manduent, et quidquid eis ab Ecclesiæ venit, communiter habeant. » Dubitari non potest quin vita communis ita fuerit constituta in pluribus provinciis, quandoquidem multi numero Episcopi his conciliis præsentes adfuere, et decreta ad cæteros transmitti voluit Sancta Sedes. Sæculo XVI° concilium Mediolanense IV sub sancto Carolo, his traditionibus Patrum inhærens, statuit ut Episcopus « Parochum, qui quacumque de causa parochialis curationis socium vel adjutorem habet, tum ipsum, tum illum item in habitatione parochiali manere ac residere cogat, et fructuum mulcta et aliis præterea penis arbitratu suo irrogandis. » (Conc. IV,

part. II, cap. DE PAROCHIS.) Demum, ut cætera omittamus, ex conciliis provincialibus hodierna ætate in Gallia celebratis, alia impense hortantur Episcopos ut nihil prætermittant ad instaurationem vitæ communis in presbyteriis, alia vero, nempe Auscitatum et Albensem, mandata ea de re ediderunt. « Enixe hortamur parochos omnes, aiunt patres concilii Auscitani, ut vicarios in domum presbyteralem recipient: *imo ita fieri præcipimus*, nisi in casibus particularibus, et attentis circumstantiis quibusdam, aliter Episcopus judicaverit. » Concilium item Albensem: « Parochus propria in domo vicarios hospites habeat, nisi forsitan presbyterii angustia fieri non permittat. » (Conc. Auscit., tit. II, cap. vi; Conc. Albien., tit. II, decret. vii.) Ita veteri consuetudine, mandatis Episcopalibus firmata, servatur in pluribus provinciis¹. Hinc certe probatur jus quod asserimus Episcopo; quis enim contendere merito præsumperit Episcopum non posse in sua diœcesi statuere quod haud semel commendaverunt SS. Pontifices, quod præscriptum fuit a plurimis conciliis provincialibus a S. Sede recognitus atque illius auctoritate publicatis, quod tot sancti Præsules in suis respective Ecclesiis indexerunt?

2° *Ratione.* Episcopi valent mandata edicere de modo vivendi qui moribus cleri sacerdotalis consentiat, qui magnopere profuturus judicatur utilitati parochiarum, et gravia pericula præcavet. Atqui 1° vita communis secluso omni voto, et servato singulis jure in bona propria, consentit moribus cleri sacerdotalis, quod ex legibus atque ordinationibus supra memoratis concludere est. Aliunde hæc ratio vitæ communis non confunditur cum regulis clericorum regularium, est enim latum discrimin inter utrumque institutum. 2° Magnopere prodest utilitati parochiarum, quatenus illud vitæ consortium fovet unitatem cleri ejusdem

¹. Cf. Mandatum pastorale Episcopi Aurelianensis, an. 1854, *Instruction pastorale au sujet de l'établissement de la vie commune entre les curés et les vicaires.*

Ecclesiæ servitio adscripti, et majorem facilitatem dat singulis ut eodem animo, communicatis sæpius ad invicem consiliis, opus commune prosequantur. 5º Gravia pericula removet a junioribus præsertim presbyteris, et sic regularem observantiam, morum integritatem, virtutis famam maxime fovet: nemo quippe ignorat quot sub eo respectu incommodis obnoxii sint sacerdotes, qui seorsim a fratribus soli morantur in ædibus mundanis, suo arbitrio die noctisque dimissi... Hæc bona tanti sunt momenti ad honorem cleri et ad plebis aedificationem, ut perferri potius deberent nonnulla incommoda quæ vix ab eo vita genero sejungi possunt.

3º Jure constabilito tum auctoritate, tum ratione, frustra objiceretur clericos libertatem habere, spectata disciplina communis, vitam agendi extra domum presbyteralem; hinc enim illud solum sequitur quod non teneantur ducere vitam communem vi disciplinæ generalis, non vero quod ad hunc vitæ modum adigi non possint vi disciplinæ particularis locorum.

Episcoporum igitur prudentiæ demandatur ut judicent, attentis circumstantiis locorum et morum, utrum expedit indicere clericis suæ diœcessis non solum ut simul cum parochis cohabitent, sed insuper utantur mensa communi, quod aliquando difficultius esse potest; et in casu quo id opportunum judicaverint, statuere de temperamento adducendo, et de admittendis exceptionibus ut optatum finem efficacius simul et suavius assequantur.

259*. — IVº Quandonam cessent jura vicarii temporalis?

I. Facultates vicariorum apud nos non cessant morte parochi; voluntas enim Episcopi, quo adusque aliter ordinaverit, est ut pastoris defuncti vices suppleant. In regionibus ubi parochi potiuntur jure nominandi et instituendi suos vicarios, alia dari debet sententia; quia cum in hypothesi, vicarii delegationem habeant a Parocho, illumque repræsentent, titulum omnem ad actus jurisdictionales ipso facto amittunt per illius

obitum: quomodo vices agerent illius qui jam omni jure in humanis orbatus manet? In illo casu Episcopus presbyterum deputat qui, vacante officio, ecclesiae deserviat.

II. Functiones vicariorum cessant revocatione, si datae sint ad mutum; vel elapsa tempore, si ad tempus determinatum.

Parochus non potest revocare vicarios sibi datos ab Episcopo in sui muneris adjutorium; id solum jure naturali permittitur, quando justa et repentina causa postulat, ut illis interdicat, non solum functiones quas ipse commiserat, sed et alias, donec res ad Episcopum fuerit delata. Ea quidem interdictio non est censura cujus violatio inducere valeat aliquam irregularitatem, sed actus meræ administrationis ad removendum scandalum, quando non suppetit tempus adeundi Episcopum.

Episcopus qui jure potest nominare et instituere vicarios amovibiles, eodem jure valet eos revocare sine causa, eo sensu quod non teneatur suæ sententiae causam aliam allegare quam proprium arbitrium; quod et occurrit in omni deputatione vicarii temporalis.

ARTICULUS VI. — DE COMMUNITATIBUS A JURE PAROCHIALI EXEMPTIS;
DE CAPELLANIS MILITUM, ET DE CONFRATERNITATIBUS.

260*. — Iº Utrum et quatenus communites quæ intra ambitum parochiæ continentur, possint subduci jurisdictioni parochiali?

I. Communates, quales sunt xenodochia, seminaria, collegia, eximi possunt a jurisdictione parochi auctoritate S. Pontificis, legitima consuetudine quæ præscripta fuerit, et statuto Episcopi.

De auctoritate S. Pontificis non est inquirendi locus. — De vi consuetudinis in hac materia jurisdictionali omnes canonistæ consentiunt juxta principia inconcussa juris; quamobrem

exemptæ sunt communites quæ in sui favorem habent consuetudinem, debitibus conditionibus vestitam.

Potest etiam Episcopus exemptionem proprio jure concedere, justa suadente causa, quod triplici ratione probatur. 1º *Nihil obstat ex parte juris.* Concilium Tridentinum, dum statuit ut Episcopi, distincto populo in certas parochias unicuique parochiæ suum peculiarem sacerdotem assignent, nequaquam vetitum fore voluit iisdem Episcopis quasdam domus, seu communites intra fines parochiæ constitutas, partim vel ex integro subducere jurisdictioni parochi, cum id necessarium judicaverint. Hoc enim unum intendebat, ne fideles nullum certum pastorem haberent qui illis invigilaret, et suo decreto satis magnam libertatem relinquit Episcopis rem, prout expedire melius judicaverint, disponendi. 2º *Favet praxis et diuturna consuetudo, a conciliis confirmata.* Ubique in nostris provinciis consuetum est, a longissimo tempore, constitui communites monialium, seminaria, collegia puerorum et puellarum, xenodochia, cum suo proprio Capellano independente a parocho loci, quæ quidem praxis hucusque servata, absque ulla controversia, signum est hand dubium interpretationis communis decreti concilii Tridentini, et supplet in favorem Episcoporum, vi consuetudinis, si quid forte desit ex parte juris. — Eadem praxis confirmatur a pluribus conciliis provincialibus recens in Gallia celebratis, et a statutis Episcoporum. Ordinem communiter observatum indicat concilium provinciae Ascitanæ, hocce decreto : « Capellani hospitiorum, collegiorum, conuentuum et aliarum communitatum specialem jurisdictionem ab Episcopo, cuius est eorum facultates determinare, atque invigilare ne præscriptos limites transgrediantur. » Exinde capellani dicuntur habere jura quasi parochialia. « Capellani, seu Eleemosynarii non quidem parochi sunt, aiunt patres concilii Senonensis; sed in quibusdam Parochis assimilati certa et determinata munia exercent: quum autem privilegia non sint extendenda, ab eis observetur quod fuerit ab Episcopo ordinatum; caveant

« que ne jurisdictionem aliave jura parochialia usurpent in eas personas quæ non sunt de familia sibi concredita. » His consentiunt statuta Episcopalia quorum unum solummodo recentius editum citabimus, scilicet Ebroicense : « Sacerdotes qui, capellanorum nomine, monasteriis, collegiis, hospitiis, carceribus, aliquisque hujus generis domibus præficiuntur, juxta hujus diecesis usum, in cæteris diœcesibus Franciæ communiter hodie receptum, intra domum cujus spirituale curam gerunt, iisdem gaudent facultatibus, et eadem exercent officia, quæ parochis in sua cœque parochia competunt, exceptis infra statuendis, et nisi in eorum titulo quedam fiat restrictione. » Episcopi Belgiae eadem privilegia concesserunt collegiis Regularium, seminariorum majorum et minorum Directribus, cæterisque collegiis ecclesiasticis¹. — 3º *Ratio suadet* hujusmodi exemptions esse concedendas; natura quippe horum institutorum id postulat. Parochus præfici non potest curæ spirituali seminariorum, et communitatum regularium; quod vero ad xenodochia, et carcera publicos attinet, plerumque non magis posset, nec per se, nec per vicarium deputatum, providere sufficienter illorum necessitatibus. Idem dicendum de nonnullis collegiis puerorum, et domibus religiosis quæ puellis educandis destinantur.

Ergo Episcopus valet subducere, nonnullas communites jurisdictioni parochiali, non quidem pro mero arbitrio, sed quando, aut vera necessitas, aut maxima utilitas id exposcit. Quod si parocho videatur exemptionem fuisse concessam absque ratione sufficienti, et detrimentum afferi juribus parochialibus, potest sibi consulere interpo-

¹ Conc. Prov. Ascitanæ, tit. II, cap. vii, n° 55. — Senonense, tit. I, cap. vii. Statuta synodalia diœcesis Ebriocensis, an. 1866; tit. II, cap. ii, § 7 de Capellanis. — Cf. litteras datas die 15 jan. an. 1856 ab Archiep. Mechliniensis occasione restorationis ordinum regularium, et statuta diœcesis Gandavensis, Leodiensis, Brugensis, *Journal historique de Liège*, tom. II, p. 574. — *Mélanges théologiques*, par des Ecclésiastiques belges, tom. II, p. 268 et seq.

nendo canonicam appellationem ad Metropolitanum, seu a Metropolitanu ad Sanctam Sedem.

II. Exemptio a jurisdictione parochi, quando saltem ab Episcopo conceditur, non est totalis, eo sensu quod nullum jus retineat in personas communitatis quae intra limites suae parochiae continetur, et invalidi forent actus jurisdictionis quos faceret, sed partialis, quatenus capellanus ab Episcopo præpositus, possit, absque dependentia a Parocho, exequi suum officium.

261*. — II° Quæ sit jurisdictione superiorum communitatū exemptarum a jure parochiali?

Superiores qui communitatibus in ordine spirituali præsunt, habent in eas jurisdictionem quasi-parochiale, ita ut cuncta ad bonum spirituale membrorum communitatis conductientia, juxta regulas instituti rite approbati, et modum exemptionis ab auctoritate competenti obtentæ, præstare valeant independenter a parocho.

Ut vero hæc jurisdictione limites non prætergrediatur, tria sunt principia in praxi maxime attendenda :

I. Regulares exempti a jurisdictione Episcopi, eodem jure sunt exempti a jurisdictione parochiali; quapropter possunt absque interventu parochi, omnia sacramenta administrare suis fratribus, novitiis, atque famulis intra septa conventus commorantibus, et eidem conventui actu servitio addictis. Possunt etiam, funere celebrato intra ambitum conventus, deferre cadaver sui defuncti, per viam publicam recto tramite ad cœmeterium, cum stola et cruce conventionali, ut ibi officium sepulturæ expleant. Exorta est anno 1846, ea de re controversia inter fratres Dominicanos et capitulum cuiusdam Ecclesiæ cathedralis cui annexitur parochia, in ditione Neapolitana. Capitulum pro sua parte exposuit potestatem superiorum regularium circumscribi intra septa monasterii, unde concludebat eamdem potestatem exserendam non fore extra monasterium, ut intacta servarentur jura parochi: familia autem Dominicana

in contrarium propugnabat, allegando privilegia exemptionis. Porro S. Congregatio Concilii dubia proposita resolvit in favorem fratrum Dominicanorum, ea tamen conditione quod cadauer deferretur absque solemní pompa, recto tramite ad cœmeterium, a familia regulari proprii conventus tantum¹.

Supponimus conventum regularium fuisse juxta regulas canonicas, servatis formis necessariis, erectum; alioquin non haberet privilegium exemptionis, ut dicetur in discursu *de Regularibus*.

II. Natura et extensio facultatum superioris communitatis religiosæ subditæ jurisdictioni Episcopi, facultates item capellanorum, determinantur tum ex natura ipsa officii quod illis committitur, tum ex Indulso apostolico, vel ex statuto Ordinarii quo datum fuit exemptionis privilegium, tum etiam ex probatis consuetudinibus.

Hinc possunt, procul dubio, missas celebrare, sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ et Extremæ Unctionis conferre; non vero item licitum ipsis erit baptismum conferre, assistere matrimonio et funera celebrare; nisi id fuerit determinatum, vel ex officio sequatur, ut in quibusdam hospitalibus.

III. In dubio pronuntiandum erit in favorem juris parochialis. Ratio est quod, etsi concedi possint ob gravem causam privilegia superioribus communitatuum, hæc tamen exorbitant a jure communi, et contraria sunt jurisdictioni parochi quæ maxime favorabilis reputatur: porro omnes norunt (n^{is} 38 et 48) privilegia esse strictæ interpretationis.

262. — III° Quæ sit jurisdictione capellani militum et navium?

I. Canonistæ communiter tradunt milites qui non habent capellananum, seu, ut aiunt, curionem castrensem, annumerari vagis, ac consequenter parochum loci ubi degunt, esse proprium illorum sacerdotem quoad sacramentorum administra-

¹ Thesaurus resol., tom. CVI, pag. 45, 44.

tionem et assistantiam matrimonii. Si habeant capellatum qui suam jurisdictionem acceperit ab Episcopo, et contigerit exercitum duci in aliam diocesim, capellanus debet recurrere ad Ordinarium loci, quia delegationes non extenduntur ultra territorium concedentis. Tandem, si capellanus obtinuerit suas facultates a S. Pontifice, ubique illas exercere poterit, juxta tenorem Indulti. Hæc certa apud omnes : decisa insuper habentur in declaratione S. Congregationis, cuius textum refert Reffeinstuel in tit. DE CLANDESTINA DESPONSAZONE, lib. IV, n° 96.

Quæ olim servabantur in nostris regionibus, indicat Rituale Lingonense : « L'usage général de ce royaume, autorisé par le consentement de tous les Évêques, est que les aumôniers des régiments et des vaisseaux reçoivent leur pouvoir de l'Évêque dans le diocèse duquel se trouvent les régiments ou les vaisseaux, lorsqu'ils y sont reçus en cette qualité, et qu'ils n'aient pas besoin d'une nouvelle approbation lorsqu'ils changent de diocèse. » Collator Andegav. annotat : « Cependant il y a une obligation pour eux, lorsqu'ils doivent passer leur quartier d'hiver en un lieu, ou y faire un séjour un peu long, de se présenter à l'Évêque, lequel est en droit de les examiner, s'il le juge à propos, et de les interdire s'il y a raison pour cela. » (*Rituel de Langres, Pénitence*, n° 216; *Confer. d'Angers sur le sacr. de Pénitence*, vi^e confér., m^e quest.) Nullum suboriri debuit dubium circa illam praxim, de qua omnes consentiebant Episcopi, quamdiu legiones militum et naves intra fines regni, in territorio et portibus Galliarum manebant; at quando exercitus ducebantur in exteriores gentes, ubi nostri præsules nulla jurisdictione potiebantur, necessarium erat recurrere ad Ordinarium loci, nisi intervenierit auctoritas S. Pontificis.

II. Ad præcavendum difficultates, illæsis juribus Episcoporum, SS. Pontifices sepe indulta dederunt, quorum textus referuntur apud Ferraris, v^o *Capellanus militum.*

SS. DD. Pius IX litteris apostolicis *Quæ supremi* 31 mart. 1857, inter alias prærogativas tributas supremo Eleemosynario, sive imperialis sacelli Capellano majori, hæc sancivit : « Capellani exercitus seu castrenses ad hoc officium nominati, donec militares copiæ in quovis Gallici imperii territorio morentur, subditi existent respectivi Ordinarii jurisdictioni, temporibus vero quibus militares copias extra Galliarum imperium ac territoria imperiali ditioni subjecta iter facere, ac per aliud temporis spatium manere contigerit, excepta semper alma Urbe ac pontifícia nostra ditione, supremus Eleemosynarius necessarias atque extraordinarias facultates capellani castrenibus tribuet, quas hic recensemus, scilicet : parochialia omnia sacramenta militaribus copiis ac personis omnibus illarum servitio pertinentibus administrandi, eosdemque milites atque officiales, necnon reliquas personas memoratas a crimine hæresis, atque apostasie a fide, et a quibuscumque illorum peccatis, etiam Episcopis, atque etiam nobis et Apostolicæ Sedi reservatis... absolvendi... »

Omnis proinde facultates necessarias et extraordinarias, quæ in litteris recensentur, major Eleemosynarius delegare potest capellanis militum; ea tamen conditione ut datis facultatibus non utantur nisi cum contigerit copias militares iter facere extra Galliarum imperium, ac territoria ditioni imperiali subjecta; quo casu capellani militum facultates necessarias posulant ab Ordinariis locorum in quibus degunt.

Cum indultum Apostolicum facultates majoris Eleemosynarii restringet ad capellanos militum, remanet difficultas quoad capellanos, aliosve sacerdotes qui per mare iter agunt in navigiis onerariis, seu commercii maritimis. Usus per diuturnum tempus invaluit ut jurisdictionem postulent ab Episcopo diocesis unde naves solvunt, et eam in nautas, aliosque viatores exerceant, usquedum appulerint in loca ubi superior cum jurisdictione constitutus degit: quo jure id fundatum sit, ignoramus. Aliis videtur navem esse veluti partem protensam territorii diocesis.

cessis cuius littora reliquit; aliis, nostro quidem sensu rectius, videtur illud fundari consuetudine tempore immemorabili firmata, quæ sufficit ex principiis juris communis, ad conferendam jurisdictionem. Est revera consuetudo, cuius origo penitus ignoratur, in regionibus Galliarum, ut Episcopi hanc disciplinam sequantur¹. Tutius tamen esset recurrere ad Sanctam Sedem, cuius auctoritas non solummodo dubium omne removeret, sed insuper pluribus difficultatibus quæ ea de re oriri possunt, provideret.

263*.—IV° *Utrum et quatenus confraternitates subdantur auctoritati parochi?*

I. Confraternitates non semel contenderunt se subducere, nedum parochorum, quin etiam Episcoporum auctoritati, quando præsertim erectæ sunt in ecclesiis regularium exemptorum, vel aggregatæ archiconfraternitatibus Romanis quæ amplissimis donantur privilegiis. At vero Sancta Sedes sedulo invigilavit ne quid inde derogaretur juribus Episcoporum; quamobrem pronuntiatum fuit a Sacr. Congregatione Concilii (25 junii 1719; 19 sept. 1722) *confraternitates laicorum, in ecclesiis regularium exemptorum institutas, subesse jurisdictioni et visitationi Episcopi, illasque ab eo visitari posse, necnon illarum capellas in iisdem ecclesiis regularium existentes, in iis tamen quæ confraternitatum administrationem respiciunt*².

Juxta declarationes datas a S. Congregatione, hæc tenenda sunt: 1° Nulla confraternitas erigi potest, ne in ecclesiis quidem regularium, nisi accedit assensus Ordinarii, qui jus habet illius statuta examinandi, approbandi et corrigendi. 2° Episcopus jus habet visitandi confraternitates in quibusvis ecclesiis fuerint erectæ, assistendi per se aut per députatum illarum congregationibus, et corrigendi quæ reformatione egent. 3° Cogere potest

¹ Histoire de la colonie française en Canada, tom I, part. I^o, liv. II, chap. II, pag. 281; — part. II°, chap. III°, pag. 472.

² Bened. XIV, *Institutio* cv, § 87-90.

confraternitates laicorum ut convenient publicis supplicationibus; ipsis concedere aut denegare, pro arbitrio, facultatem celebrandi missas cum cantu et alia hujusmodi. 4° Debet insuper providere ut bona temporalia impendantur ad usum statutis confraternitatis et intentione donatorum determinatum; compellere administratores ad reddendum sibi rationem, libris etiam asportatis, ut judice an convenienter hæc gerantur, ac pro circumstantiis provideat¹.

II. Quoad jura parochorum in confraternitates, hæc notanda: 1° Distinctio facienda est inter sodalites in ecclesia parochiali, vel in oratoriis aut sacellis quæ ipsi parochiæ adjiciuntur erectas, et alias sodalites addictas ecclesiis publicis ac liberis a parochia, quamvis intra illius limites positas. 2° Distinguere etiam necesse est inter jura parochialia, necnon functiones quædam usu constanti parochio attributas, et cæteras functiones sacerdotiales, quæ nec inter jura parochialia recensentur nec usu convenienti parochio *privative*. Diximus jura parochialia referri ad collationem baptismi, communionis paschalis, viatici, Extremæ Unctionis, benedictionis matrimonialis, ad sepulturam parochianorum, qui proprium sepulchrum alio in loco non habent, aut locum sepulturæ alibi non sibi elegerunt; et inter functiones parochiales enumerari benedictionem mulierum post partum, benedictionem fontis baptismalis, et sacram solemne feriae V^o majoris hebdomadæ. 3° « Cum dubiæ quæstiones proponuntur, ea opinio seligenda mihi videtur, dicemus cum Card. Colloredo cuius verba cum laude refert Bened. XIV, quæ « parochiis magis suffragatur; tum quia sitam habent intentionem in vetustiori titulo et magis universalis; tum quia hac ratione minus a pristina Ecclesiæ disciplina receditur. Acceptum quod Episcoporum consensione id magis probatur, qui in synodis et peculiaribus quæstionibus, parochorum causam et partes plerumque tueruntur. » (*Inst. cv, n° 92.*)

¹ Ferraris, v^o *Confraternitates*, art. 111.

III. His positis, statui potest generaliter confraternitates erectas in ecclesia parochiali, seu in oratoriis quæ parochiæ adjiciuntur, pendere a parocho quoad omnes functiones ecclesiasticas, absque ulla distinctione : possunt cæteroquin habere suas congregations quando voluerint, modo non impediunt functiones et jura parochialia ; et administrant sua bona sine dependentia a parocho.

Confraternitates quæ erectæ sunt in ecclesiis publicis et liberas, non pendent a parocho, nec in iis quæ referuntur ad functiones mere ecclesiasticas, nec in iis quæ ad suas congregations, suorumque bonorum administrationem. Possunt itaque harum sodalitatum capellani habere conciones publicas, etiam per totum cursum quadragesimæ, cum assensu Episcopi, absque licentia parochi : — missas celebrare, onera fundationum explere, dare benedictiones SS. Sacramenti : — benedicere cineres, ova, candelas, aliaque peragere quæ non reputantur inter jura parochialia, nec inter functions proprias parochorum. — Episcopo accedenti ad ecclesiis publicas confraternitatum, aspersorium non est porrigidum a parocho, in cuius territorio sunt dictæ ecclesiæ, sed a capellano. — Quod si, consentiente Episcopo seu parocho, habeant processiones publicas, capellani non debent stolam deferre extra propriam ecclesiam, ut declaravit S. Cong. Rituum, decreto 12 jan. an. 1704, ex quo hæc fere cuncta deducimus. Hæc delatio stolæ extra ecclesiam soli parocho conceditur, quia « consentaneum est, inquit Benedictus XIV, ut ipse a cæteris capellanis etiam per externum ornatum secernatur... Romæ autem illud peculiare est institutum, ut sodalium capellani stola utantur, cum processionibus intersunt, quod specialiter ipsis ex statuto cleri Romani conceditur, ut recte Pignatellus avertit. » (*Inst. cv*, n° 127. — Pignatelli, *Consult.* lxxiii, n° 21, tom. VIII. Collectio Decretorum S. Cong. Rit., n° 3670.)

SECTIO VIII^r

DE CONFESSARIIS.

264. — Primi pastores, S. Pontifex nempe et Episcopi, habent jurisdictionem fori externi et interni; parochi, et alii qui officium quasi-parochiale obtinent, habent cum jurisdictione fori interni aliquam administrationem externam, quæ non est jurisdictione proprie dicta fori externi; confessarii sacrum ministerium exercent in foro interno poenitentiali solum. De hoc ministerio nunc agemus ut percurramus omnes singulos gradus jurisdictionis ecclesiasticae; sed quæstiones tantum canonicas tractabimus, cum aliae quæstiones discussæ reperiantur in tractatu *de Pœnitentia*, apud omnes theologos morales. — Tres erunt articuli : 1us de necessitate approbationis et jurisdictionis pro confessariis; 2us de subjecto in quod suam jurisdictionem exercere possunt; 3us de obligationibus quæ ipsis incumbunt.

ARTICULUS PRIMUS. — DE APPROBATIONE ET JURISDICTIONE CONFESSARII.

265. — Approbatio et jurisdictione, etsi simul plerumque dentur, sunt tamen ab invicem distinctæ. Approbatio est judicium, seu testimonium authenticum de idoneitate sacerdotis ad excipiendum confessiones sacramentales fidelium poenitentium. Jurisdictione est potestas judicialis ligandi et solvendi fidelem poenitentem, per absolutionem sacramentalem.